

Magyar—román baráti találkozó Vásárhelyen

Tegnap, csütörtökön délelőtti baráti látogatásra Vásárhelyre érkezett Pável Platona, a budapesti román nagykövetség titkára és felesége. A vendégeket — akik Sturcz Mártonné, a Hazafias Népfront megyei bizottsága munkatársának kíséretében látogattak a városba — Oláh János, a városi pártbizottság munkatársa, Török István és Keresztes Istváné, a népfrent városi bizottságának elnöke és titkára fogadták.

A kora délutáni órákban az Agyag- és Szilikát Ipari Szövetkezetet, majd pedig a Népművészeti és Háziipari Szövetkezetet tekintették meg a román vendégek.

Ezt követően a Zrínyi utcai népfrentszékházban baráti találkón vettek részt. Az eseményen Vörös Mihály, a városi békebizottság elnöke tartott bevezetőt, majd Pável Platona a mai Románia társadalmi és gazdasági helyzetéről tartott előadást a megjelent népfrentaktiváknak.

Cukor- kampány

Kedvezően fejlődött a cukorrépa, s így az Alföldön már megkezdődött a betakarítás. Nyugat-Dunántúlon pedig ezekben a napokban kezdődik — jelentették be a Cukoripari Vállalatok Trösztjének vezetői csütörtöki sajtótájékoztatójukon. Elmondották, hogy a cukorgyárak hálózata a kabai gyárral bővült, így a répa-feldolgozás időszaka: a korábbi 150 nappól 110—115 napra csökken. A 12 cukorgyár az előző évnél is körültekintőbben készült fel a szezonra. Az idén első ízben minőség szerinti átvételre térnek át.

Kettős hivatás

Hogy mit tervez a sors a boldogságra és munkára termelt emberrel? Ki tudja. Tudományos-fantasztikus regények írói játszadoznak a gondolattal: mi lenne, ha mesterségesen kiirtanák az emberből az öröme való törekvést, védőoltást adnának neki érzelmek ellen, a nemek közötti kapcsolatot föloldanák az embertársi, munkatársi viszonyban, meghalna a szerelem, szétesne, sőt össze sem kapcsolódna a család, s a fajfenntartásról bizonyos bankok, hideg fényű lombikok gondoskodnának, az utódokról meg praktikus köznevelők, Mennyi, de mennyi nyűg szakadna le a vállunkról, csupa főlősleges gond, kiadás, szomorúság és törődés, amely oly annyira gúzsba köti a zárólag munkára, anyagi és szellemi gyarapodásra is fordítható energiánkat.

Micsoda világ lenne az ilyen? Embertelen. Hátborzongató a tudósok és az írói fantázia által elének vetített kép. Hátborzongató, mert átérzünk a lehetőség veszélyét. Megvan ez a képességünk, hisz nap mint nap átéljük a kettészakadás dilemmáját, különösen mi, családok akaró, családot féltő és szerető, de hivatáshoz, munkához is ragaszkodó nők.

Nem valami jellegzetes magyar jelenség ez. Világszerte kitörnek a család csigaházából az asszonyok. Mindegy, mi indítja erre őket; az anyagi szükség, a függetlenségre való törekvés, vagy az önbizalmat adó saját munka, hivatás igénye. Az egyes országok nem is állják útját ennek a folyamatsnak: az emberi jogok és a gazdasági érdekek egyaránt azt követelik, támogassák a nők törekvéseit.

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal, az ILO külön foglalkozik a különböző országokban élő nők helyzetével. Sok fejlett ipari állam nem ébredt még rá a női szakképzés fontosságára. S ha akad is erre lehetőség, többnyire a hagyományos, rövid képzési időt igénylő női pályákat választják a lányok. Ez a szervezet azt is tanulmányozza, nem gátolják-e a sajátos munka- és egészségügyi előírások, hogy bizonyos állások meghirdetésekor egyenlő eséllyel induljanak a nők a férfakkal. A munkavédelem biztosítása mellett az anyaság védelmére is előírja az ILO. Figyelme a jövőben kiterjed arra is, melyik állam mit tesz annak érdekében, hogy a lányok, asszonyok nehézségei nélkül vállalkozhassanak munkát, szakképzési rendszerük lehetővé teszi-e új munkaterületek „meghódítását” számukra.

A nemzetközi szervezet megállapította, hogy a kelet-európai nők sokat értek el az egyenjogúság terén, de vannak megoldásra váró gondjaik: a női munka hatékonyságának növelése, az anyaság további védelme, a dolgozó nők életkörülményeinek javítása a több, pihenésre, tanulásra fordítható szabad idő érdekében.

Hazánkban 1970 óta irányelvek, határozatok egész sora foglalkozik a nők helyzetének javításával. Hogy ezek nyomán végül is hogyan alakul az iskolát befejező lányok sorsa, azt számtalan körülmény befolyásolja.

Hogy a felnőtt élet küszöbén ki hogyan „startol”, az ma már a lányoknál is többször a pályaválasztástól függ. Az iskola, a család, a pályaválasztási tanácsadó együttes hatásaként a nyolc általános befejezése után a lányok 96 százaléka jelentkezik továbbtanulásra Csongrád megyében. Csakhogy nem biztos, hogy a népgazdasági igényei és az ő elképzeléseik összhangban vannak. Csongrád megye középiskoláiban az ideai tanévben így alakult a lányok aránya: a szakközépiskolákban 39,6, a szakközépiskolákban 53,8, a gimnáziumokban 64,1, egyéb szakiskolákban 32,2 százalék. A továbbtanuló 2300—2600 lány közül már a képzési idő alatt csaknem 500 hagyja abba tanulmányait, s szakképzettség nélkül áll munkába. A Csongrád megyei tanács vb munkaügyi osztályának főmérési szerint általános iskolai végzettséggel jelentkezik munkára a

lányok 24 százaléka, 26 százalékuknak van szakközépiskolai vagy szakiskolai bizonyítványuk, 21 százalékuk szakközépiskolát végzett, 11 százalék leérettiségi vizsgát, felsőfokú képesítést pedig 12 százalékuk szerzett.

A helyzet azonban nem annyira rózsás, mint amilyennek első látásra tűnik. A szakmát tanult lányok közül igen sok — 7—8 százalék — betanított munkakörben helyezkedik el néhány év elteltével. Az idő múlásával még tovább nő lemaradásuk a férfakkal szemben: a családalapítás, a gyermeknevelés jobban az otthonhoz köti őket, mint a férfiakat. Nemegyszer valóban átláthatatlan akadályok állnak az anya továbbtanulása előtt. Csaknem négyszer annyi dolgozó nő hivatkozott családi okra, időhiányra, amikor beiskolázásról esett szó, mint ahány férfi. A gyerekek, a háztartási munka gondja jelenleg annyira igénybe veszi, az otthonhoz láncolja a nőket, hogy legtöbbször — bár számuk nőtt az elmúlt öt évben — nem vállalkoznak arra, hogy felnőtt fejfel iskolapadba üljenek. A munkástovábbképzésben részt vevő kereső nők száma meg szinte elenyésző.

Az asszonyok nem a munkától idegenkednek, annál is inkább, mert szüksége van a családnak pénzre. Az időigényes, energiát faló, otthonról eltávolító külön elfoglaltságokat nem vállalják. Nem egyszer hallani érvként azt is: nem mondom, ha többet keresnék szakmunkásként, mint betanított munkával... Dolgoznak az asszonyok, de mindvégig a család érdeke lebeg a szemük előtt. Ezt nem lehet és nem szabad szemükre vetni. Elvégre, a megye 130 ezer munkaképes korú lánya, asszonya közül 100 ezer pénzt keres. Az országban itt a legmagasabb a nők foglalkoztatási aránya, ezt növelni már aligha lehet. S ha munkaerőhiánnyal küszködik valamelyik népgazdasági ág? Ezt a diákok tudatos pályaválasztásával, a szakmai oktatás lehetőségeinek biztosításával előre is ki lehet védeni. Vannak évtizedek óta női szakmák, amelyek elkönyvelt foglalkozások, mint a kereskedő, a szövő, főnő szakmunkása, van is belőlük bőven, ugyanakkor bizonyos, népgazdasági ágak is igényelt, jó keresetű, lányok által is elvégezhető munka, „titok” marad előttük. Ahhoz persze, hogy befészkelje magát a köztudatba: nemcsak a könnyűipar, hanem a gépipar is adhat kenyeret a nőknek, nemcsak a pályára irányító szakemberek tájékozottsága és tájékoztatása szükségeltetik. A vállalatoknak ennek megfelelően javítaniuk kell a munkakörülményeket, az egészségügyi, szociális szolgáltatásokat, tudomásul kell venniük az anyaság elsőbbségét, és ehhez igazítani a képzés, továbbképzés lehetőségeit.

Kétségtelen, hogy míg egy nő eleget tesz a munkahelyen támasztott elvárásoknak, több energiát használ föl véges erőiből, mint férfikollegája. Az is tény, hogy a munkahelynek nagyobb figyelemmel, odaadással kell körülvennie a női dolgozóit, mint a férfiakat, mondhatnám: több gondot okoznak a vállalatnak. Mégis kölcsönösen szükségük van egymásra. A nők nem elnézést, hanem segítséget várnak. Segítséget, hogy hazai és munkahelyi hivatásukat egyaránt elláthassák, tiszta lelkiismerettel. Hogy ne öröklődjenek föl, míg teljes emberi létük egységüket igitkezőnek elérni és megtartani.

Mert korántsem magánügy, miként közeledik, hol és hogyan vásárol, tanul vagy nem tanul, szül vagy nem szül, elhanyagolja gyermekét vagy sem Kovácsné a Textilművekből, vagy Kissné a szalámigyárból, s koncentráltabban dolgozik-e Nagyné munkaidőben, nyugodtan ül-e az iskolapadban, mert anyai szerepében helyettesíti valaki. Nem egy-egy asszony magánügye ez. Emberarcú jövőnk függ attól, hogy kettészakadás nélkül teljesíthetik-e a nők kettős hivatásukat.

Chikán Ágnes

Fejlődött az üzemi demokrácia

Társadalmi rendszerünk lényegéből fakad a szocialista demokrácia állandó és mind szélesebb területekre történő kiterjesztése. A szocialista demokrácia egyik leglényegesebb része az üzemi demokrácia, amelynek továbbfejlesztésére két évvel ezelőtt adott ki határozatot a SZOT és a Minisztertanács, megteremtve ezzel a vállalatok és termelőüzemek dolgozóinak részére a formákat és a jogi kereteket is. Az SZMT tegnap, csütörtökön megtartott ülésén a testület tagjai áttekintették azt az összegezt, amelyet az üzemi demokrácia érvényesítésének tapasztalatairól terjesztettek elő az elnökség tagjai. A tanácskozáson részt vett Gyárfás Mihály, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkára és Csonka István, a szegedi városi pártbizottság osztályvezetője is.

A szakszervezeti tanácsok és a bizalmiak

A szakszervezeti tisztségviselők megnyugvással vehetik tudomásul, hogy a szegedi és a környékbeli iparvállalatoknál az elmúlt időszakban jelentősen továbbfejlesztődött az üzemi demokrácia, s annak fórumai gyümölcsöző viták színhelyévé váltak. A megyében 136 vállalatnál, illetve üzemben működik a szakszervezeti tanácsok és a bizalmiak együttes ülésének fóruma. Hogyan ítélik meg e fórumok munkáját? Az összegyűjtött tapasztalatok azt mutatják, hogy a legtöbb vállalatnál az eredményes működés feltételeit biztosítják. Viszont azt is megállapították, hogy jelentős eltérések vannak a fórumok munkájának előkészítésében.

Az üzemi demokrácia új fórumainak résztvevői, elsősorban a bizalmiak szívesen elmondják véleményüket, munkatársaik megbízása alapján és elsősorban a közvetlenül őket érintő munkahelyi, személyi ügyekben. Különben is általános tapasztalat, hogy e testületek résztvevői nem szívesen kalandoznak el a nagy, vállalati koncepciókban, mivel nem is rendelkeznek megfelelő ismeretekkel azokban. Egy műhely kisebb részlegében dolgozó ember az ottlévő állapotokat ismeri alaposabban, s őket elsősorban az érdekli, hogy megfelelő-e a munkaszervezés, időben megkapják-e az alapanyagot, jók-e a gépek, igazságos-e a bérezés, a jutalmazás, milyen nehézségek akadályozzák a jobb munkavégzést és a munkahelyi hangulatot. A kisebb munkacsoportok képviselői, kik tagjai az üzemi fórumnak, rengeteg jó ja-

vaslattal rukkolnak elő, de ha azt tapasztalják, hogy javaslatukat a vezetők elengedik a fülük mellett, hamar alább hagy aktivitásuk.

A szocialista brigádvezetők fórumai

Régi dolog, hogy a munkások csak addig cselekvő résztvevői a tanácskozásonak, míg érzik és látják is tevékenységük hasznosságát, ha az elmarad, visszahúzódnak. Mit kifogásolnak a fórumok résztvevői? Többek között azt, hogy a gazdasági vezetők nem adnak egyenes és nyílt választ kérdéseikre, vagy ha válaszolnak is, az nem kielégítő. Nem szeretik a bőbeszédű, semmitmondó válaszokat. Hiányolják a rövid és tömör megfogalmazású beszámolókat, unalmasnak tartják a számukra érthetetlen kimutatásokat, adathalmazokat, s csak a magasan képzettek előtt érthető szakzsargont. Olykor még az is előfordul, hogy éppen a vezetők nem készülnek föl a tanácskozással, s ilyenkor gyakoriak a kódósítások, az „idegennyelvű” válaszok. A tegnap megtartott SZMT-ülésen — ha nem is fogalmazták meg — érződött, hogy az üzemek képviselői, szakszervezeti tisztségviselői valamivel akadábnak, cselekvőképesebbnek tartják az üzemi demokrácia érvényesülésében a szocialista brigádvezetők tanácskozásait.

A fogyasztási szövetkezetek tevékenysége

A fogyasztási szövetkezetek és vállalkozások — 170 ezer dolgozójukkal — eredményesen munkálkodnak a feladataik teljesítésén, állapították meg a Minisztertanács csütörtöki ülésén.

A tervidőszak első három évében 36 százalékkal növelték a bolti kiskereskedelem és vendéglátás forgalmát.

A szövetkezetek szerepe hagyományos működési területük, a községek áruellátásában meghatározó. Jelenleg 2800 községben látják el a lakosságot alapvető napi közszükségleti cikkel. Előlemezésekből a szövetkezetek hálózatban javult a kínálat: ma már szinte minden községben árusítanak pasztörözött tejet, tejterméket.

A tartós fogyasztási cikkek forgalma mérsékeltebben növekedett. Az ellátásban meghatározó szerepet tölt be a

70 nagyobb szövetkezeti áruház. Ezek értékesítik — a szaküzletekkel együtt — a ruházati cikkek 80, a vegyipar cikkek 50 százalékát.

A szövetkezeti vendéglátóhálózat bővült, korszerűsödött. Az eredmények közé tartozik, hogy három év alatt több mint 80 százalékkal nőtt az előfizetéses ételforgalom. A közelmúltban megalakult Skála-Coop társulás hivatott arra, hogy tovább rövidítse az áru útját a kereskedelmi és vendéglátóhálózatba. A szövetkezetek az országos mezőgazdasági termékfeldolgozásértékesítő hálózathoz 20 százalékkal részesednek.

A takarékszövetkezetek munkájában 2800 település csaknem minden családjára érdekelt. Betétállományuk nőtt, szolgáltatásaik köre szélesedett. (MTI)

A postai szolgáltatásokról

Hozzáértőbben, körültekintőbben élnek jogaikkal a posta különböző munkahelyein dolgozó szakszervezeti bizalmiak — állapította meg csütörtöki ülésén a Posta- és Szakszervezetek központi vezetősége, amely Kis Ernő titkár előterjesztése alapján vizsgálta a bizalmiak munkáját, tapasztalatait és meghatározta a további feladatokat.

A központi vezetőség áttekintette a posta első fél-évi munkájának eredményeit és megállapította, hogy mindinkább érvényesülnek a különböző szolgáltatások minőségének javítását célzó törekvések. Ebben az idő-

szakban is jó néhány vállalat telefonközpontot egészített ki több fővonallal, hogy megkönnyítsék hívásukat. Új telefonközpont átadásával javult a szolgáltatás Debrecenben, Egerben, Kazincbarcikán és az év végéig várhatóan Salgótarján és Tatabánya is új telefonközpontot kap.

Csökkentették az előfizetők számlaparafeladatait, és a foglalt vonalakat egy új műszaki megoldással, amely szerint a bevezetés befejezésekor nemcsak akkor szabadul fel a vonal, hogyha a hívó teszt le a kagylót, hanem a hívott szám telefonkészülékén is helyére kerül a kagyló.

Budapesten és környékén a levélfeldolgozás, elosztás automatizálása a kézbesítés feltételeit is javították.

A szakszervezet központi vezetősége megállapította, hogy a posta munkahelyein is széles körben kibontakozott a XII. pártkongresszus és hazánk felszabadulásának 25. évfordulója tiszteletére indított munkaverseny, amelyben a szolgáltatási tervekkel összhangban ugyan-

csak a minőség és a hatékonyság javítását állították a verseny középpontjába a munkahelyi kollektívák, szocialista brigádok.

(MTI)